

ARADUL

REDACȚIA și ADMINISTRATIA:
ARAD, Str. Eminescu No. 18.
Telefon: 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apare săptămânal.

...Hai să dăm mâna cu mâna
Cei cu inima română...

V. Alecsandri

ABONAMENTE:

Pentru particulari:	Pentru autorități și instituții
150 Luni	1 An
80	250 Luni
40	1 An
	6 Luni
	140
	6 Luni
	70
	3 Luni

In săptămâna dublu.

24 IANUARIE

Aniversarea celei dintâi uniunii a unirii Principatelor, o sărbătoare astăzi. În vremurile grele economice prin care trecem, această sărbătoare națională capătă o semnificație mult mai adâncă.

La 1859, 24 Ianuarie pe celulua mare operă din viața sbuciulată și tragică a neamului nostru. Prin unirea celor două principate românești, Muntenia și Moldova, sub un singur domnitor, Cuza-Vodă, luptele purtate în trecut între ele luau sfârșit. Cursele de sânge și neunirea folosite tuturor dușmanilor, care de atâtoreori în decursul vremurilor ne-au călcăt ghe strămoșească și ne-au risipit așezările noastre.

Ziua de 24 Ianuarie 1859 pe celulua un trecut, dar sta în același timp în pragul unei uimitoare evoluții a statului nostru, evoluție cum poate nici un popor n'a înregistrat-o cândva. De aceea 24 Ianuarie este o răscruce în drumul nostru de dezvoltare națională.

Unirea dela 1859 era biruința unei conștiințe românești, afirmarea bunului nostru simț politic care ne-a condus în decursul vremurilor tulburi.

In cei șaptezeci de ani ce s-au scurs de atunci și până acum, poporul românesc a realizat înțregul proces de unificare națională, unificare pentru care alte state din Apus au avut nevoie de secole întregi de lupte și frâمانări interne.

In răstimpul unei vieți de om, dela 1859 la 1918 noi am înfăptuit independența, regatul și unirea desăvârșită a tuturor Românilor.

Ce formidabilă energie crea toare a pulsat în vinele acestui neam de cinstiți plugari pentru ca într'un atât de scurt răstimp el să treacă dela o stare de vasalitate la libertate națională și la cea mai frumoasă înțegire teritorială și etnică!

Sărbătorim, dar, astăzi, pe 24 Ianuarie nu numai cu gândul la ceeace a fost pentru noi în trecut, dar și pentru ceeace trebuie să însemne în vremile de acum.

Mai înainte de toate această zi sărbătoarea încrederei noastre în vitalitatea și puterea neamului nostru. În grele vremuri pe care le trecem, pilda biruințelor trecute să ne fie nădejde și încurajare!

Peste mari și grele, „cumplită vremi”, — ar zice cronicarul —, am trecut cu încrederea în Dumnezeu și în puterea noastră. Și, astăzi, peste criza generală economică care a cuprins întreaga Europă și țara noastră, vom ieși biruitorii, fiindcă avem în noi dragoste de neam, încrederea în viață și o neînfrântă energie,

O nouă batjocură la adresa culturii românești.

Se desfășoară comisia de supraveghere a Palatului Cultural pentru a se înălța elementele care au curajul de a demasca incuria ce domnește la această instituție.

Ziarul nostru a făcut la timpul său o amplă expunere despre desbaterile din ședința comisiei de supraveghere a Palatului Cultural, în care cățiva membri îngrijorați de soartea acestei instituții lăsată pradă păräginirii, au făcut un aspru rechizitoriu dlui primar Luțai, autorul de căpelenie al acestei păräginiri. Revolta celor chemați să vegheze ca Palatul Cultural să-și poală îndeplini nicio misiune, a fost potrivită de promisiunile dlui sub primar Ralciu, de a se convoca în curând ședința Comisiei care va avea să voteze noul regulament de conducere al Palatului. Acest domn nu numai că nu s-a lăsat de cuvânt, dar, relativând superiorului său atmosfera ostilă lor care s-a degajat din discuțiile acestei ședințe, a pus la cale, în delegația permanentă, disolvarea Comisiei, provocându-se la un articol al regulamentului actual pe care a știut până acum să-l eludeze la fiecare pas.

Astfel Consiliul municipiului, la ședința din 16 Ianuarie c. s'a găsit prin surprindere în fața faptului de a vota noua listă a membrilor din Comisia de supraveghere, listă tichită de dl Luțai și acoliții săi, cu eliminarea tuturor foștilor membri, cari ar putea să-i conturbe în viitor în acțiunea de a distrugе prin indolență lor această instituție de mare însemnatate.

Lista prezentată de dl primar Luțai este cea mai brutală pălmuire a bunului simț, întrucât majoritatea membrilor aleși sunt streini de ori ce acțiune culturală din orașul nostru. Ori cât de onorabile ar fi persoanele ale căror nume au fost exploatați de dl Luțai și consortes, pentru a-și bate joc de Palatul Cultural, nu putem să nu accentuăm, că nu au ce căuta în această Comisie și, în consecință ai sfătuil să-și dea demisia nea dintr-o funcție în care nu pot fi considerați decât ca niște păpuși în mâinile unuia regisor de tristă figură.

N-am cărtii niciodată când în func-

sfinte însușiri ce caracterizează această zi de 24 Ianuarie. De aceea, unii în aceiași dragoste unanimă către M. Sa Regele Carol II, să strigăm în această zi a unirii: Trăiască în veci unirea tuturor Românilor!

Ed. I. Găvănescu.

luni cari sunt legate de grase recompense materiale au fost vărăji fel de fel de oameni cari n'aduc nici cel mai mic aport în angrenajul vieții noastre sociale, dar protestanți cu ultima energie, când această metodă sui generis de selecționare a valorilor se aplică și la o instituție cu caracter pur cultural. Căci mișcarea culturală, această indeletnicire lipsită de orice folos material se rezumă astăzi în întregime pe umerii dăscălului din Arad, deci profesorii sunt singuri chemați să dea tonul la propășirea unei instituții de unde pleacă arterele principale ale acestei mișcări.

E timpul ca oamenii noștri de conducere să înțeleagă, că au trecut vremurile sforărilor oculte și că fiecare trebuie pus acolo unde-l îndrivescă prietenia și dragostea de muncă.

Chișbușeriile advocațești prin care se motivează disolvarea unei comisii abia instituite, pot să convingă pe membrii delegației permanente plămădișii din același aluat, dar nu pe oamenii cari iubind calea dreaptă, sunt scărbiți de regimul bunului plac care s-a încubat la Primăria municipală Arad.

Nu fii şovinist! Dar nu permite nici altuia să considere politica ta drept lașitate și slăgănicie!

Tăranii bat, intr'un sat, pe un călător «nădrăgar».

Cazul s'a petrecut. Unde și pe cine, nu impoartă. Dar interesează imprejurările.

Un domn, oarecare, s'a dus într-un sat, într-o zi de Duminecă. Din limbui său cu scop, nu știm, s'a apucat să țină vorbiri unui grup de tăranii adunați la cărciuma satului. Și le-a spus fel și fel de nădrăvăni. Cu gândul ca să le meargă vorbele lui la inimă. Că „domnul” sunt hoți și tâlhari, că toți orășenii sunt minciuni și aşa mai departe.

— Da dumneata, să fie cu iertare, de unde ești? — l-a întrebat un unchiș.

Apoi, din vorbă în vorbă, s'a deslușit, că și dumnealui era tot un nădrăgar, din cei cari cutreeră satele după voturi.

Și ce mai tura-vura. I-au ciomăgit de l-au stins.

Nu comentăm faptul în sine, ci lecția care se desorinde din el: tăranii noștri încep să reacționeze la năzbătările aventurierilor. Nu mai prindă nici minciuna demagogică, nici otrava tendențioasă. Și aceasta-i semn bun.

Dar nu-i semn bun latura ceea-lată și anume disprejurul pe care îl manifestă tot mai accentuat tăranii contra nădrăgarilor dela orașe. Căci hindu le greu să distingă, ei amestecă în mocirla demagogilor și pe cărturarii și oamenii de omenie, generalizându-i pe toți în aluatul plămădit de cine știe ce sclivisitură de politician, în care și-au văzut ei înfrânte iluzii.

Și e bine ca preotimea și dascălii — cea neintinată în căldură-dracul — să înceapă căt mai degrabă a lumina satele, ajutându-le să vadă limpede și să cunoască, că nu tot ce-i nădrăgar și orășan e totodată și tâlhar minciinos. Q. H.

Dăți alarmă, domnilor doctori!

E vorba de apa Aradului.

Luăți un pahar de apă, fierbeți-l bine, apoi lăsați-l să stea liniștit jumătate de cias și după aceea... găndiți-vă căte mărturide de microbi înghiții cu fecare strop de apă consumată din apăductele civilizatului oraș, care se chinăd Arad.

Și doar avem doctori în orașul acesta. Ce fac, nu știu?

Vă admir măiestra operă, bulevard spre gard, domnule Primar, știm țot, că ești o forță vrednică de lauda cetățenilor, dar dacă n-ai schimbat apa Aradului, n-ai făcut nimic. Nu-s banii? Să fie. Mai svărte căteva duzini din cei cari încarcă de pomând bugetul primăriei, mai strâng baerile pungii ordănești și priu orice sacrificii, dă-ne apă! Aradul întreg e constipat și suferă

de toate bolile stomacale. Sunt destui doctori bucuroși de treaba aceasta, dar năddjuim, că sunt și din cei cu conștiință deslegată de prea multe slujbe. Aceștia să dea alarmă, căci apa Aradului poate și putoarea aceasta apăsa greu asupra capilor orașului.

Inchideți, domnule Primar, toate magheriștile și pune pe toți slujbașii la treabă într'o singură direcție, până vom avea apă bună de beut. Căci în mizerile vieții acesteia atât ne-a mai rămas: apa și aerul. Aerul e destul de curat, fiindcă n'are încă birouri să-l drăguiașcă în hărțoage, dar apa e infectă și ar fi de văzut nu cumva se amestecă prin uzelile Primăriei apăductele de apă în... canalurile salubrității?

Q. H.

Religioase — Culturale.

Ce folos are omul de toată osteneala sa, cu care se trudește sub soare?

(Ecclesiastul 1, 3.)

Viața noastră se scurge între zvârcoliri și mulțumiri, între trudă și pace de odihă, ca și unda apel între cele două maluri ale ei. Truda vieții, la fel multă imbracă caracterul unei lupte, luptă pentru existență.

Pe cât de firească e viață, tot atât de firească e lupta pentru susținerea ei. E chiar o necesitate această luptă. Cât de sarbele ne-ar fi și bucurările vieții, dacă ele n-ar veni ca un rezultat al unor trădnic strădanti. E o necesitate lupta pentru existență, ca o muncă înțeleită, dar ea nu are îndreptățirea să ne absoară toată fizica să ne robească toate puterile sufletului, ale mintii și voinții; să ne reclame toată viața numai în serviciul ei. Căci atunci din oameni slabizi, din stăpâni, — cum ne-a voit Dumnezeu: „umpleți pământul și-l stăpâniți pe el...” (Fațere I, 28;) — am ajunge slugi robiei vieții pământești și robii pântecelui. Iar despre astfel de oameni scrie cu lacrimi Pavel: „sfârșitul acelora este pierire al căror Dumnezeu este pântecelul” (Filip. 3, 19.)

Că fizica naturală, omul nu se poate sustrage luptei pentru viață. Dar, după măsura darurilor cu care a fost înzestrat, în raport cu celelalte ființe viețuitoare, este dator să inducească să inobileze această luptă. Îndeosebi față cu semenii săi. Mai mult. Trebuie să o direcționeze spre fizice, ce se ridică deasupra sensibilității vieții de toute zilele; să dea acăstă luptă sub flamura unei vieții, ancorată în vecinătie.

Pentru aceasta ne stau ca o strajă de toate clipele în drumul vieții cuvinte Domnului: „Au năfiu sătul că întru cele ce sunt ale Tatălui meu se code Mie să fiu?” (Luc. 2, 49.)

Să totuști auzi pe atâtă oameni spunând. Eu tribule să fiu la slujba mea; oficiul meu, cu lucru mult, cu grijele lui multe, îmi absoarbe toate puterile, pună stăpânire pe toate simțurile pe toate gândurile mele. Pentru Dumnezeu și pentru suflet nu mai rămâne nimic, nici putere, nici vreme, nici măcar gând de înalțare. Aitul spune: trebuie să mă îngrijesc de sănătatea și prosperitatea mea. Și în vreme ce să preocupă cu intensitate de sănătatea trupului uită cu totul de sănătatea sufletului tardă și stăruie cu trudă pentru interesele lor pentru propria lor în viață... Astfel în vreme ce, se avântă din treaptă în treaptă spre calme, lasă sufletul și se cufundă tot mai adânc în ultare și pierzare.

Nu vom sfătu pe nimeni să negligeze cerințele vieții acestela vremelnice și să-și disprețuască trupul: „numenea niciodată nu și-a urât trupul său, ci îl hrănește și încâlzește pe el...” (Efes. 5, 29.)

Dar atât El hrănește și îl încâlzește, ca pe un lăcaș al sufletului, zidit de însăși mâinile lui Dumnezeu, (Fațere, 2, 7.) răscumpărat de Hristos, prin jertfa Sa, deodată cu sufletul. Nu numai sufletul ci și Duhul sfânt este trupul lăcaș; (I. Cor 6, 19-20.) bisericii lui Dumnezeu celuviu (II. Cor. 6, 16.)

Și nici numai locaș sufletului, o cutie pentru un giuvaer, ci trupul trebuie să fie o unealtă a sufletului. Fără ajutorul trupului nu poate nimic sufletul, cum nu poate artistul fără penel, fără dulă, fără arcuș — unealta lui. La toate faptele

vieții, bune ori rele, trupul își are parte tul. De aceea nu va scăpa nici de raspunsul său. La judecata de obște va fi be eficiar alături de suflet, având parte de bucuria cununei cerești dacă l-a fost o slugă credincioasă. Să dămpotrivă. Nu va scăpa de osândă, dacă a fost un răsvărtit, a obuzat de libertate și a reclamat prea multă grije în contul sufletului.

Dacă în mijlocul grăjilor pentru trupul său și pentru bunuri vremelnice, omul își uită de sufletul său, dacă lupta pentru existență să mărginește numai la cele pamântești, chiar când această luptă e incununată de biruință, și trece dintr-o izbândă într'altă, dintr-o mulțumire într'altă, totuști omul e asemenea călătorului, care caică peste câmpul înflorit, urcă muntele vieții îmbrăcat în verdeajă și podoabă, ca să moardă pe vârfuri tul step și înghițat.

Pe urmă ce lasă puternicii, bogății, învățății, cari au umplut lumea cu faimă lor, dar n-au săvârșit foarte cari s-au suiat în cer? Aici pe pământ alții au venit să le ia locul și dincolo, peste culmea sicriului rece, ei n-au putut să și l'ocupe, pe cel de fit at lui Dumnezeu și moștenitorii împreună cu Hristos...

Ce folos are omul de toată osteneala cu care să trădi sub soare, dacă n'a fost în stare să-și desprindă privirea dela frumusețile terestre și să-și ridice o huu spre nemărginire albăstre, presăcând lupta pentru existență într-o luptă pentru ideal, pentru cucerirea împăratării sufletului?

Arhim. P. Moroșca

Fir de artist

Gemea biserică de lume. Doar pruncii din față nu erau de față la botez să-l vadă pe Sdrela jiganul naș.

Și iată-l pe jigan cu nou lăscut în brațe aruncând priviri de jeterminate în lături.

Numai popa când văzu pe nașul tuciuriu, sbârcit de nas și îi zise răstătit:

— Știi Tatăl-Nostru jigană?

— Nu-l știu săru 'mâna!

— Cum se poate una ca asta baragladină?

N'ai auzit Tatăl-Nostru nicidată?

— Să spui drept taică părinte că pe tatăl vostru nici nu l'am văzut.

— Nu pe al meu jigană, pe al nostru al tuturor,

— Nici pe al meu nu-l știu tăicuță c'a murit când eram numai de o schioapă.

— Ce tot pălăvărești ciaoară!

Rugăciunea n'o știi ??

Sdrela văzându-se strâmtorat, pușe copilul jos și în iudeală era căt pe aci să-i strivească festa capului de pardoseală și o rupse de fugă din biserică.

Peste cinci minute apăru cu vioara sub braț. Se apropiie de preot, dusă instrumentul la umă, încovăne degetele gata să apese coardele, și încordă bărbia și urechea și ridică arcușul....

— Cum i-ai zis părințele ???

Mai zi odată să j-i iau din arcuș!

E. M. Năvalnic.

Politica și Religia.

Am avut ocazia să vorbesc, zilele acestea, cu cășiva social-ști din orașul nostru și să cîtesc, în același timp, declarațiile domnului George Lansbury, ministru în actualul cabinet socialist al Angliei.

În toată mentalitatea socialistă domnește o confuziune grozavă. Această confuziune se manifestă și în atitudinea ce o are socialismul față de religiune. La început, spre a căștiga masele, socialismul caută să arate că religiunea creștină propagă socialismul politic, ca mai pe urmă să îndrepte tunurile către bisericiile creștine pentru a se susține socialismul bolșevic.

La noi a început să se manifeste chiar ultima atitudine, sub influența unor foi scrise în limba maghiară, tipărite la Paris și ajunse, — prin nu știu ce împrejurare și toleranță, în mâinile lucrătorilor din Arad.

Se aduce Sf. Scriptură atât în sprijinul socialismului politic, cât și contra bisericei creștine, acuzându-se creștinismul pentru starea grea în care se află omenirea astăzi. Astfel se aduce citatul: „Vai de acela prin care vine scandalul!” Adică Biserica lui Christos ar fi adus scandalul în lumea de azi!

Interpretarea acestui text însă nu poate fi decât într'un singur sens, care sună locmai socialistilor de azi: Vai acelu om care duce pe un Tânăr pe calea bunei! Vai aceluia care duce pe o Tânără în primul ei pas către imoralitate! Vai omului care pune nebunia în capul altora, — care face pe semenul său să păcătuiască.

Biblia și munca.

Toată lumea este alarmată și starea nenorocită în care se află muncitorii și salariații. Si eu sună alarmat, însă eu sunt alarmat și stereea mintală a lucrătorilor și unor salariați. Eu am cercetă în zadar Biblia și n' am găsit nici un pasagiu care să suporte acu mularea a zece funcționi, sau limitarea orelor de lucru la 6 sau 7 pe zi. Am găsit un loc însă care zice: „Dacă cineva nu luă creață, să nu mănușe”. Au toată compătimirea față de ce cari nu pot găsi de lucru și doresc să muncească, însă eu m' am adresat unor „lucrători fără o lucru” și le-am oferit un căști de 60—70 lei, pentru un lucru foarte ușor, la zi, și am fost refuzat. Au preferat să stea toată ziua în piață Avram Iancu, să păteau căștiga 80 lei.

Biblia și Religia.

Să vie conducătorii socialistilor în grupurile acestor oameni și să predice evanghelia lui Christos care-i munca cinstită. Însă, pentru numele lui Dumnezeu, să amestecă politica cu religiunea. Este o mare prăpastie între Karl Marx și Iisus Christos. Iisus Christos nu ne învață ca să luăm și vereea muncită a aproapelui nostru și să trăim în belșug fără muncă.

Iată conflictul între Christos și Karl Marx: Conflictul dintre muncă și lene. Cine vrea să amestecă creștinismul în concepțiunile marxiste face un rău incalculabil umanității.

V. P.

Dăruiri cărți pentru biblioteca Spitalului de Copii.

Un apel către Societățile de binefacere și toți oamenii de bine.

Direcția Spitalului de copii se plâng că Apelul publicat în ziarul nostru pentru donații de cărți pe seama micilor bolnavi, a rămas fără răsunet. Reîmpreștăm acest apel, cu rugămintea ca celitori ziarului nostru să-și controleze bibliotecile și de vor găsi cărți ce pot distraje pe copii, să le doneze acestui spital. Apelul acesta este atât de puțin pretențios, și servește o cauză atât de frumoasă, încât credem că fiecare om înțelegător care are cărți rămase dela copiii săi, se va grăbi să răspundă, contribuind astfel, prin darul său nepretențios, la procurarea cătorva clipe distractive micilor suferinți din spitalul copiilor. Cetățeni, vă rugăm, apelul.

Direcția Spitalului de Copii „Prințipele Mircea” din Arad a simțit de mult timp nevoie de-a lăua inițiativa înființării unei măduve de cărți pe seama bibliotecii proiectate o broșură adaptată inteligenții și mentalității copiilor. Dacă îndrăznim să cerem sprijinul societății o facem în credință că marinimoșii donatori nu vor resimți prea mult povara sacrificiului impus de noi, dat fiind că nu este familie a copiilor unde să nu existe o carte, broșură sau revistă de care să nu se poată lipsi. Avem ferma convingerii că societatea românească arădană că a dat atâtea dovezi înălțătoare a spiritului său de jertfă, nu va trece să vedere nici apelul nostru, și ne da tot sprijinul ca instituția noastră să meargă cu un pas înainte în îndeplinirea chemării sale.

Direcția Spitalului de Copii.

◀ Gravură în obiectele de casă monogramă sătiate în servete de piele, tabachere etc., execută artistică cu preț redus CSÁKY JÓZSEF, ARAD, str. Alexandri 5 No. 64 2 2

◀ Gravură în obiectele de casă monogramă sătiate în servete de piele, tabachere etc., execută artistică cu preț redus CSÁKY JÓZSEF, ARAD, str. Alexandri 5 No. 64 2 2

Năzbâtii budapestane.

Mi-a căzut în mâna o broșură tipărită pe cheltuiala unui oarecare Légrády. O broșură de propagandă revizionistă. Ce și putea fi altceva isvorit din tipografiile budapestane? E o carte cu chipuri, ca să fie mai sugestivă. Autorul sau autorii își imaginează în hărți statistice, cum s-ar prezenta Germania, Anglia, Franța, Italia, etc. dacă li-să ar fi ciunită ţara în proporția în care a fost ciunită Ungaria. Iși spune de altfel însuși autorul, că e o nerozie gândul. Îi complecă părerea cu un singur adaos: e nerozie și ipoteza pe care și-a pus-o, căci uită cel mai fundamental lucru: ciunitarea Ungariei s-a făcut pentru a desrobi națiuni, ceeace nu-i cazul în ipoteza pusă pentru statele amîntite.

Mai vine apoi cu icoane din tinuturile ajunse în „robie“ statelor succesorale. Edificii publice, statui, priveliști. Si mințind, așa cum numai un ungur de proveniență problematică o poate face, găsește — de pildă — că în Ardeal ar exista cam 3 milioane de unguri și cam tot atâtea mi-

lioane de alte naționalități. Români? Probabil între „alte naționalități“. Mai comic însă e faptul, că în fața castelului lui Huniade, a cărui fotografie e dată ca un monument de artă furat Ungariei, stă un cioban valah, ca cea mai autentică desmințire a pretențiilor ungurești.

De sigur nu lipsește din broșură nici coroana cu crucea strâmbă, precum strâmbă a fost toată alcătuirea statului ungariană de războiu.

Apoi să nu râzi, să te prăpădești privind mutrele acre și tanțoșe ale groșilor, în culori, ca să se vadă toate dracoveniile de șnururi și zorzoane, cari îi impodobesc? Ci, că sunt marii făuritori ai Ungariei. Lar numele celor mai mulți, le tradează originea.

Când te latră câinele, lasă-l în pace, are să tacă. Pentru noi toate năzbâtările acestea ungurești, nu sunt mai mult ca rățoieli pruncești, cărora le răspundem cu indulgență celui stăpân pe ciomag: He, hei, frate Iános, nu mai invie morții...

Iarăși despre cumularzi.

Sunt aci în Arad o seamă de bine-cuvântări ai politicei, cari ocupă — fiecare — mai multe posturi.

Ei, iaca, eu mă întreb: când, drace, au vremea să-și vadă de toate slujbele? Că eu nu răsbesc, din zori și până în seară, să-mi împlinesc obligațiile unei singure slujbe.

Inseamă, că ori se ţin numai de o slujbă și pe celelalte le lasă bătăi, ori se ţin de toate și nu isprăvesc nimic. Mi-se pare, că ipoleza a doua e mai la locul ei. Dar oricum ar fi, un lucru e cert: treburile merg prost, fiindcă ajung în diferite posturi oameni neprincipali, iar odată ajunși nu numai că nu-și văd de slujba lor, se înfig în toate părțile de unde pot trage un profit, fie că acel profit este de ordin moral, fie că este de ordin pipăbil în hărții numărate.

Și așa nu mai merge. Am ajuns la saturare cu încercările de a pune smintili să să încerce fundul mării cu degetul. Ne trebuie oameni ai datelor muncitorii conștienți fără gânduri de chiverniseală. Iată de ce, rugăm celor noștri, să ne aducă la cunoștință toate nerânduilele pe care le cunosc, cu toate datele, cari ne pot folosi și promitem să cercetăm, să facem pașii necesari pentru luminarea lucrurilor și la nevoie să dăm în vîleag numele celor de cari e legată rușinea proslului mers al atâtlor treburi.

Nu înțelegem, prin aceasta, să ne eriăm în potențări ai moralei publice, dar găsim necesar să fim organul de înțelegere între cătitorii noștri, cari simă la fel și năzuiesc spre o îndreptare a lucrurilor.

Q. H.

Fotografii la minut

Gazetar și gazetar

Gazetar! Profesiune ce atră și ca un magnet! Tineri, abia ești de pe bâncile școlii, aleargă, se roagă, se sbat, numai și numai să-și vadă slova tipărită, nu te trece prin minte la ce muncă infernală vreau cu atâtă ardoare să se angajeze, nu-t vorbă, e frumoasă dar e grea.

Gazetarul trebuie să alerge mereu, fără odihnă; el trebuie să știe tot, fără să fi învățat ceva; trebuie să fie la curent cu tot ce se scrie și cu toate aceste să nu-și piardă timpul cu cititul; el trebuie să știe tot ce se întâmplă, fără să fie acolo, și cu toate aceste să fie peste tot, să prevadă tot. Astăputea zice: Gazetarul e un paradox viu. Acesta ar fi gazetarul care și dă seama de misiunea și rolul său în societate.

Mai există și un alt soi de gazetar: Acela care și a câștigat

numele pe căi lățurale, se mulțumește cu el, trădește (sufletește) cu el, are trei fraze pe care le repetă de fiecare dată când își strivește degetele, scriindu-le. Dictionarul său se compune din patru cuvinte: patrie, neam, țară și lege, care pentru el sunt noțiunile cele mai cuprinzătoare. Altceva nu știe. De ce? Să nu-l întrebă, că-ți răspunde cu o mină disprețită toare: Nu citeșc „Gazete și cărți!“ Iar de ai norocul să-l atragi într-o discuție mai generală te pomenești cu el spunându-ți că Titulescu e directorul ocnelor dela Doftana, sau că la 1867 împăratul Traian a răsculat Ardealul contra lui Franz Josef...

Naționalismul intransigent îl înțelegem și suntem pentru el, dar când în numele lui militereză astfel de gazetari...

Halal să le fie!

shs

Pamfil Șeicaru la Arad.

Duminică 18 Ian. ora 11 a avut loc la Palatul Cultural conferința d-lui Pamfil Șeicaru despre Federalizarea Europei centrale. Un public imens s-a grăbit să asculte pe directorul celui mai popular ziar din capitală. Exponarea vioale și comunicativă a conferențiarului a cucerit în scurt timp publicul auditor, care a ascultat dela început și până la sfârșit cu cel mai viață interes conferința. Pentru cătorii nostri din provincie dăm în cele ce urmează un rezumat mai extins al acestei conferințe.

Criza economică ce bântue actualmente întreaga lume, pună și țara noastră în fața altăor probleme cari cer o grabnică rezolvare. Congresele se ţin lânt, fără însă a putea inspira vreo soluție fericită, întrucât toate sforșările noastre se mișcă pe planul abstracției. Interviul d-lui Maniu apărut de curând în Neue Freie Presse, preconizează ca singură posibilitate de ieșire din acest impas Federalizarea Europei centrale. Preșa n'a luat în desbatere această idee, deși este prima dată când se pune astfel problema.

Cert e că acum după 12 ani țara nu e fericită. Aceasta fiindcă toate legile care se votează pentru normalizarea vieții noastre economice sunt în funcție de considerații electorale. Astfel legea spirituală a fost o adevarată nemorocire, care a păgubit statul cu miliarde. În bugetul anului trecut s-au prevenit numai 250 mil. ca venit al statului după producția de spirit, incasându-se abia 18 mil., când în realitate ea ar putea asigura un venit anual de 3 miliarde, o sumă care n-ar mai fi necesară votarea impozitului de sacrificiu, această oneroasă sarcină ce apăsa astăzi umerii biefului funcționar.

Dar să examinăm starea generală a Europei. Răsboiul mondial a avut ca urmare săracirea generală a țărilor beligerante, în timp ce America a început să depună eforturi uriașe pentru intensificarea vieții industriale, a utilajului tehnic. Necesitatea de aprovizionare a Europei săracite, cu produse agricole a contribuit pe de altă parte ca Argentina, Canada și Australia să-și potențieze producția agricolă, devenind după 1918 cele mai puternice centre agricole. În același timp statele agricole din Europa au trecut prin o grea revoluție aceea a reformei agrare. Wandelveld spune că după Rusia sovietică, România a făcut cea mai radicală reformă agrară. Electele acestei reforme s-au resimțit în curând într-o scădere a producției agricole și sub raportul cantitativ cât și cel calitativ. Căci micul proprietar e de obicei un medioru agricul supus fatalității. Deodată cu improprietaryrea țărănuilui trebuie să i se impună principiul unei mai raționale cultivări a pământului, ceeace nu s-a făcut. La aceasta se mai adaugă lipsa de unele agricole, capitolul fiind irosit de răsboi, și mai ales lipsa unui credit agricol la noi (Păcat că nime nu și-a luat oboseala să xplice țărănuilui deprecierea produselor sale prin faptul că grâu său nu mai e cotat la bursa din Amsterdam, fiind inferior ca producție). Întrucât de imprejurări a fost greu să luăm lupta cu Canada. Următoarele date statistice vor evidenția și mai bine cele spuse. În medie Belgia produce astăzi 26,7 chintale pe hecitar, Anglia 29,9, Germania 20,7, Polonia 14,4, Jugoslavia 12,1, cătăvrem România abia 8,6 chintale. Repartizată producția agricolă a supra celor două Europei industrială și agricolă, avem următorul tablou foarte elovent, care ne dă producția medie în chintale la 1 ha:

Europa industrială: grâu 22,6, orz 21, ovăz 18, cartof 154,2, agricultură: „ 10, „ 10, „ 9, „ 70, deci țările agricole produc mai puțin de jumătate față de cele aparținătoare Europei industriale.

Situația precară a țărilor agricole

să accentueze și mai pronunțat de pe urma dumpingului rusesc. Dumping a existat și în trecut dar numai în domeniul industrial, căci ce sunt cartelurile dacă nu tot atâta mijloace de represalii (Cartelurile avem să le mulțumim dacă din producția totală a petrolierului României îi revine abia 1,8%). Rusia a aplicat dumpingul și în agricultură. A scăzut prețul grâului de export, pentru a produce o struncinare în ferile agricole.

Astfel avem pe de o parte o Europă agricolă săracită, iar pe de altă parte o Europă industrială bântuită de somaj, neavând cui să-i vândă produsele industriale. Cum să-și pulea concilia interesele celor două Europe. Oare Europa industrială, în căutarea de debușeuri pentru produsele sale, n-ar putea transforma statele agricole în aceste debușeuri? Răspunsul ne conduce dela sine la problema federalizării Europei centrale.

Toate popoarele din Europa se găsesc astăzi la o grea răspântie. Viața de stat națională, proprie vremurilor antebelică nu se mai potrivește imprejurărilor schimbate de astăzi, când felul de viață internațională se impune tot mai stărui. Căci astăzi omul nu mai trăiește izolat. Azi fiecare ștăfă e în funcție de o serie de fenomene internaționale. Interdependența mondială se accentiază din ce în ce, scoțând la iveală din ce în ce mai vădită antinomia dintre viața națională care ne stăpânește în virul său principiu în eră și felul de viață internațională creată de această interdependență. Concepția vieții internaționale trebuie să ia locul sensibilității noastre naționale. Căci în actuala formă liniștită a Europei nu există hotare absolute, primejdia unui nou răsboi fiind permanent actuală. Deponem sforșările uriașe pentru a asigura pacea. Or illuzia acestei liniști cōsă pe fiecare țară o treime din bugetul său. Întrucât de imprejurări ideia Pan-europeană, apare ca ceva de tot firește. Dicăt lozinca ei trebuie să se arunce că o nevoie de viață a popoarelor și nu ca o idee politică, cum a făcut-o Briand. Ideea federalizării Europei ar fi înțimpiat designul o mai simpatică primire, dacă s-ar fi pus pe bază colaborării economice între cele două Europe.

Să nu uităm că astăzi Europa sună și un tot unitar cu o singură formă de burghezie. Pericolul comunismului e o realitate pe care nu o putem trece cu vederea. Și aci nu e vorba de un răsboi politic. Cularii care refuză să se opună înțelepciumii milenare a gliei, nu-i permit Rusiei luxul de a se aventure într'un nou răsboi. Viitorul răsboi al Rusiei împotriva statelor burghezo-capitaliste se va da pe teren economic. În privința aceasta e semnificativ planul cvințeval, expus cu lux de argumente în discursul lui Stalin, care prevede în 5 ani o completă americanizare a vieții economice în Rusia, tocmai în vederea acestui răsboi economic. Ca o pregătire împotriva acestui răsboi, trebuie să ne preocupăm în prima linie chestiunea de bunăstare a populației, căci numai ea poate asigura ordinea într-o țară. Revoluția e făcută de cei flămânzi, de cei despuși. Astfel problema care se pune este aceia a structurii civilizației moderne.

Criza economică este o criză de consumație. Coloniile cari până mai erau pieța produselor industriale, sunt azi epuizate. În locul lor debușul Europei industriale trebuie să devină Europa agricolă. Statele industriale, în loc să caute colonii, cari conduc în chip fatal la răsboi și prin aceasta să săracie, trebuie să-si întrepere privirile spre Europa agricolă. Vănuie sunt patrulele permanente ale săraciei generale, sunt cultile întiptă în frupul Europei economice. Salvarea Europei să o căutăm în Europa. Față de spectrul comunism, Europa trebuie să fie unitară ca un bloc, spre a putea zăgăzui valul acestei nebunii.

Curățirea și vopsirea hainelor o face în modul cel mai perfect

HOSZPODAR Str. V. Stroescu 13.

Băştinaş și Regățean.

De la un timp de vreme au început să circule și să prindă din ce în ce mai mult cuvintele de »Băştinaş« și »regățean«.

Se rostesc aceste cuvinte pe stradă, la cafenea, prin familie, până și la convocările feminine — care nici ele nu sunt lipsite de evenimente senzaționale.

Intr'una din serile acestei săptămâni treceam pe lângă Palatul Cultural. Un pâlc de doamne — care păreau că eșiseră de la o convoare — discutau foarte agitat.

N'am putut nici n'am voit să aud prea multe.

Mi-a ajuns la ureche — în mod destul de discret — cuvintele de regățeană și băştinașă . . .

Ce legătură o fi având aceste cuvinte rostite — în urma unei convocări de doamne — nu este greu de ghicit — dar nu asta interesează.

Impresia acestor două cuvinte a căzut ca un trăsnet asupra mea și îngândurat m'am îndreptat spre casă.

Cu multă amărăciune am reflectat și reflectez mereu asupra celor auzite înaintea aeropagului cultural din orașul nostru.

* * *

Pe vremuri când coatele ni se rodeau pe băncile școalei, inimile noastre erau încălzite de un singur crez.

Acest crez, scânteie divină a neamului românesc, a îmbărbătat sufletele tuturor Românilor și a ștelit brațele ostașilor noștri pentru ca să se sacrifice și să creieze »România mare«.

Sunt generația care am trecut prin cele mai mari pericole. Am făcut cele mai grele sacrificii. Trăiam cele mai dure oase momente. Suntem generația de sacrificii. Am trăit timpuri eroice — a căror măreție nu o vor înțelege decât urmașii noștri. Câmpurile țărei noastre sunt încă umede de sângele acelora care și-au jertfit viața pentru Patrie și Tron.

De ce nu vroim să ne oprim un moment din vîrtejul vieței și să reflectăm la grandoarea acestor momente!

De ce să nu lăsăm la o parte reflectiile care ar răni pe unii sau alții. Oare nu suntem noi cu toții frați de acelaș sănge!

Dacă Carpații s-au plecat înaintea sufletelor noastre arzătoare de ce nu s-ar topi și gheata care ar mai putea exista în unele inimi românești!

Să ne îmbărbătăm mereu inimi. Arnomia și unirea sufletelor să fie călăuza tutulor. Să trăim mereu sub farmecul și sub efectul binefăcător al versurilor:

»Eu sunt frate, tu-mi ești frate«
»În noi doi un suflet bate«

Un băştinaș.

Consiliul eparhiei în fața reducerilor bugetare.

Sâmbătă 17 Ian. s'a ținut ședința plenară a consiliului eparhial din Arad.

A fost confirmată alegerea de protoiereu din Buteni, la care S. S. preotul Stefan Lungu a întrunit unanimitatea voturilor. S'a discutat apoi situația creată eparhiei de pe urma suprimăriilor bugetare. S'a constatat că funcțiunile prevăzute în buget nu corespund nici prin numărul lor și mai puțin prin numările ce li s-au dat necesităților multiple ale aparatului administrativ bisericesc. Astfel bugetul prevede numai următoarele funcții superioare: 1 vicar-revisor, 1 consilier, 1 șef de serviciu și 2 preoți consilieri, care au fost repartizate actualilor consilieri eparhiali P. C. Ior protoierei: M. Pățăjeanu, Gh. Ciuhandu, D. Muscan și Georgea și D-lui Vasile Goldiș. D-l Călniceanu, al căru post de șef-contabil s'a suprimit, a ocupat funcția de director cl. I. devenită vacanță prin treacerea la pensie a C. preot V. Olariu, păstrându-și toate drepturile câștigătoare, prin complectarea leii ce primește dela Stat din fondurile eparhiei. Postul de șef de birou cl. I devenit vacanță prin optarea pentru parohia din Grădiște C. preot Mureșan se încredințează d-lui Cuznețov. D-l Iercoșan trece la catedra de religie devenită vacanță prin alegerea de preot a d-lui Comșa, iar d-l Cereanu a căru post deasemeni s'a desființat se angajează ca colportor plătit din fondul de propagandă. S'a suprimit încă posturile de preot misionar și spiritual al Academiei teologice.

Noul buget prevede apoi numai 4 posturi de protoierei, în loc de 14, ceea ce va avea ca urmare că suma globală prevăzută pentru aceste 4 posturi se va repartiza asupra tuturor protoiereilor, ceea ce va însemna reducerea diurnei lor dela Lei 300 la Lei 1060.

Ședința plenară, prin adrese înaintate Consiliului mitropolitan și Ministerului cultelor, cere să se revină asupra noilor titluri date funcțiunilor eparhiale,

Scandalul dela Ghioroc.

Articolul nostru cu acest titlu a nemulțumit adânc pe dl. Gulácsi Martin notar în Măderat, stigmatizat în acel articol cu epitetul de româno-fob. Să sim înțelesi. În acest articol s'a spus că ar fi o mare nedreptate dacă într-o comună, cu majoritate de locuitori români, unde s'a cocoțat în fruntea primăriei un minoritar de teapa celui din Ghioroc, ar ajunge și postul de notar pe mâna unui ungur. În privința aceasta credem că dl. Gulácsi n'are nimic de spus. Rămâne chestiunea româno-fobiei. Dl. Gulácsi ne atrage atențunea că „escrocii“ care ne-au informat au fost de rea credință, întrucât D-sa și-a dat totdeauna silință să fie un funcționar de model, cu credință nestămată față de statul care-l plătește, doavadă felul cum este apreciat de organele sale superioare, și cu o bună reputație în lumea românească, doavadă faptul că a fost ales președinte al despărță-

mântului Astrei din Măderat. Noi nu avem posibilitatea să-l controlăm pe dl. Gulácsi în funcținea sa de notar, dar îi putem aprecia sentimentele sale de bun român după activitatea pe care o va desfășura în cadrul Asociației Astra unde a primit o funcție de conducător. Având noi strânsă legături cu această Asociație pe care o dorim fortificată mai ales la sate, dl. Gulácsi poate fi asigurat că-i vom urmări activitatea deaproape și dacă ne vom convinge că noul cerc cultural al Astrei înființat în Măderat să pronunțe semne de viață, noi vom fi cei dintâi care vom regreta un epitet rău plasat. Deci la muncă d-le Gulácsi. În altă ordine de idei, ne vedem însă nevoiți să atragem atențunea d-lui Gulácsi că informatorii care ne-au inspirat articolul de mai sus nu sunt nici decum excoci ci oameni de omenie, îngrijorați de soarta comunei lor.

Voluntari ardeleni.

Sunt cunoscuți sub numele de dobrovoile din Dardișa. Își au meritul lor netogdăduit la făurirea României mari și fara — recunoscătoare — n'a fost sgârcită, cu acela dintre ei, care au știut să-și valorifice meritele.

In săptămâna aceasta îl-s'a distribuit celor din județul Timiș și orașul Timișoara, pământuri și loturi de casă. Domnul Sever Bociu întocmește pentru el — timșorenii — liste de propunere cu înalta decorație: Ordinul Ferdinand I.

Toată cinstea și lauda timșorenilor. Dar ce-i cu arădanii? Căci se știe, că procentul cel mai mare de voluntari l-a dat județul Arad. Ce-i cu arădanii? Aci, nimic?

Am întrebat pe cățiva. Mi-au spus, că au o conducere slabă, acă în Arad. Cum s'ar zice un cap, fără cap.

Credem, că acest răspuns nu închide problema. Voluntarii sunt mulți și sărmani în Istore, ca o pagină de mare avânt și en-uzasm național și ar fi trist, că tocmai județul cu cei mai mulți voluntari, să fie șters din această pagină.

Sunt vinovați voluntarii orășeni, căci s'au divizat în tabere și să sfâșeze între ei, lăsând județul în părasire. Căpetenii lacome, care și-au satisfăcut doilea, uitându-și postamentul pe care s'ar întâia. Ca mălme, nici nu se va mai ști că acest județ a dat oameni dintr-o bucătă, cu suflet mult și multă putere de jertfă pentru Neam!

Rușinea aceasta trebuie stearsa, că mai e vreme. Voluntarii să se adune, să-și încheie din nou rândurile și să săvârse de pe tronuri înclina și demagogia puturoasă, retrazindu-se la o nouă viață pentru a să fie în realitate, ceea ce trebuie să fie în viață orașului și județului Arad: Conducătorii susținători ai virtuții naționale.

Voluntari arădani, treziți-vă! Sau poate vreți să lupte pentru voi, cel care au stărit în hoardele roșii? Nu sunt, până acum, destul renegăti ojuși în fruntea treburilor obștești?

Voluntari, aveți deschisă o rubrică în acest ziar, folosiți-o!

Balul Reuniunii Femeilor Române.

Sâmbătă, 17 Ian. a. c., a avut loc în saloanele Hotelului «Central» balul R. F. R. din Arad. După cum am anunțat în numărul trecut, această seară a fost așteptată cu un deosebit interes. Așa se explică numărul mare al participanților, cu toate greutățile prin care trecem cu toții actualmente și chiar mai mult! Societatea românească prin prezența ei la acest bal și prin suprasolvirile făcute, a ținut să dovedească, că știe să-și dea obolul pentru ajutorarea copiilor săraci, într-o vreme, când criza se ridică la superlativ.

Se știe, că venitul net al seralei este destinat sporirii fondului pentru ajutorarea copiilor lipsiți de mijloace. Or, succesul material al balului este strălucit, întrucât s'a incasat 34.000 Lei. Iar cel moral este ne-indoios.

La seră au participat circa 250 persoane, dintre cari remarcăm prezența autorităților bisericești și civile, reprezentate prin domnii:

P. S. S. Episcop Grigorie Comșa, Dr. Stefan Cicio-Pop președinte al Camerei Deputaților, Dr. Cornel Lujai primar al Orașului, Gh. Hărțog președinte al Tribunalului Dr. Aug. Lazar sub prefect al Județului, Dr. Moga cestor al Poliției.

Suprasolviri au făcut domnii:
P. S. S. episcop Gr. Comșa Lei 500.

Dr. Stefan Cicio-Pop Lei 1000. Dr. Justin Marșeu Lei 1000, Aurel Birtolom dep Lei 500, P. C. S. Pol. Morușa Lei 300, Dr. Cornel Lujai Lei 300, Dr. Peșcaru Lei 200, A. Danciu Sarm. Lei 200, Dr. Moga Lei 200, Titu Oprea Lei 200. Dr. A. Boțioșen Lei 120, Ing. Nicoară Lei 100, Protopop Cioroianu Lei 100, Dr. S. Păscușiu Lei 100, Ioan Tată Lei 100, Dr. Lujai Liviu Lei 100, Constantin Popa Lei 100, Dr. Silviu Moldovan Lei 100.

Comitetului R. F. R. în frunte cu președinta ei dna Eugenia Cicio-Pop și cu membrele ei, v.-prezidenta dna Adriana Dr. S. Ispravnic, secretara ds. Tulia Bogdan, dna Livia Mladin etc., i-se datorește succesul întregiei serate, animată de o muzică bună și un joc de tombola cu obiecte valoaroase.

Numerouse doamne și domnișoare imbrăcate în costume naționale au ridicat pitorescul seratei.

Timp de 55 ani multe mii de cumărători mulțumiți comandă semințe de legume, flori, agricole, cepe de flori, plante, trandafir altoișii s. n. în calitate cunoscută superioară. Aradul Măbbie cultura de comerț de semințe, stabiliment de grădinărit, TIMIȘOARA îi dă Prej careal la românește la cărărat.

In chestia francmasoneriei*).

In primaricoul din numărul trecut al ziarului „Aradul” s-a tratat chestia francmasoneriei. Din niște premise false se trag conchuzii pripite și se fac comentarii, cari sunt bune pentru a produce regreteabile confuziuni, mai ales între intelectualii nostri, atât de puțin orientați în această chestiune. De aceea, în interesul obiectivității, care trebuie să conducă în actele sale publice, pe oricare om de bun simț, trebuie să alargă atențunea celitorilor asupra izvorului principal al tuturor neînțelegerilor, cu privire la francmasonerie, — și să aduc unele informații serioase asupra acestei organizații universale. (Organizațiile francmasonice naționale stau în legătură cu cele ale altor ţări, de aceea ele au un caracter mondial. Ele sunt răspândite pre-tuldeni pe globul pământesc, unde a pătruns civilizația și cultura).

In general dușmanii francmasoneriei, cad în greșala de a confunda francmasoneria cu ateismul, — și sunt peste măsură intrigăți de faptul, că francmasoneria se practică cu ușile închise.

Francmasoneria nu are nimic de-a face cu ateismul; peste tot chestiunile religioase, confesionale ori bisericesti nu o interesează. Francmasoneria se ocupă de cultivarea insușirilor nobile înăscute în om, urmărind drept scop ridicarea omului, la cea mai ideală valoare morală. Între membrii acestei organizații nu există nici o dependență materială, nici nu urmăresc realizarea de căsliguri bănești sub nici o formă mărturisită ori nemărturisită; raporturile dintre ei sunt de naturăelică, în sensul cel mai nobil al cuvântului. Practicarea umanismului — care este de-altcum în perfect acord cu oricare dogmă re-

*). Publicăm acest răspuns la articolul nostru de fond din numărul trecut, întrucât Aradul, ca organ al Asociației „Înfrățirea”, stă la dispoziția tuturor intelectualilor cari au ceva de spus. Ne reînsemnă de-a intra în polemică, întrucât ea nu va putea să convingă nici pe acei cari se identifică cu articolul nostru și mai puțin pe acei cari sunt de părere opusă.

ligioasă, — este o exteriorizare a scopurilor nobile urmărite.

Chestiunea felului „secreț” (contrarii zic „clandestin”) cum se practică francmasoneria, dă ocazie persoanelor impulsive, și amaloare de secrete, să ridice cele mai ridicole acuze contra ei. Acestea o apostrofează că urmărește scopuri: „oculte”, „subversive” sau o gratifică cu alte calificative violente. Ceice ridică asemenea acuze ușă însă că organizația francmasonă este o uniune universală, pretutindeni legală, care d. e. și în România are personalitate juridică, funcționând în baza unor regulamente aprobată de forurile în cadrul. Din ea fac parte în oricare țară din lume cele mai distinse persoane, cari au rol în viața publică.

Pentru cei nelămuiriți și cari ar fi dispusi să credă în baza știrilor eronate puse în circulație, că francmasonii sunt oameni vânduși streinilor inconștienți, ignoranți, etc. amintesc aici câteva nume ilustre, cari au făcut parte din alianța masonă: în România, marii bărbați de stat și patrioți C. A. Rosetti, I. C. Brătianu, Titus Maiorescu, etc; la germani Goethe, Lessing, Fichte, Haidn, Mozart, Stressemann, etc; în Anglia Walter Scott, Amiralul Lord Kitchener, etc; în Franță Gambetta, La Fayette, Voltaire, etc; U. S. A.: B. Franklin G. Washington, Taft, Roosevelt, etc. etc; Italia: Carducci, Garibaldi, Mazzini, etc. În streinătate d. e. în Britania Mare, Svedia, etc. sunt francmasoni membrii de ai familiilor domnițioare, membrii ai clerului, (episcopi) profesori universitari și alte personalități ilustre; în Statele Unite din America de Nord, dintre președinții de până azi ai republicei U. S. A. 16 însă au fost francmasoni, în Chicago au un templu grandios de mai multe zeci de etaje înălțime; la noi fac parte și azi din aceasta organizație numeroase personalități distinse, a căror valoare morală, intelectuală și socială și sentimente patriotice sunt mai presus de orice discuție.

De altcum în oricare „Lexicon”

IMPRUMUTUL Municipiului Arad

In ședința consiliului comunal dela 17 Ian. a. c. a venit în discuție la ordinea zilei chestiunea marei împrumut pe care-l proiecteză primăria orașului pentru efectuarea unor foarte importante lucrări edilitare care nu mai sufără mai îndelungată amânare. Este vorba de contractarea unui împrumut care ar varia între 100—150 milioane.

Deocamdată dl primar Luțai a adus în consiliu chestiunea aceasta a împrumutului numai spre a vedea care este părerea lor consilierilor despre oportunitatea unui asemenea împrumut.

Dl consilier av. N. Popescu-Păușești a declarat că vede necesitatea lucrărilor edilitare proiectate de primărie D-sa crede însă că este oarecum pri-mejdios ca municipiul să se hazardeze la un împrumut aşa de mare în asemenea vremi grele economice ca cele de astăzi. Dl av. Păușești propune efectuarea a unor împrumuturi mai mici prin care să fie îndeplinite pe rând diferitele lucrări edilitare. După informațiile pe care l-a dat în ședință dl Berzovan, împrumutul Municipiului Arad ar fi utilizat pentru efectuarea câtorva lucrări foarte importante. Astfel pentru pavarea străzilor și pentru deschiderea altora noi, mai ales în cartierele periferice, ar fi nevoie de o sumă de 50 milioane lei. O altă sumă de 20 milioane ar fi întrebuită pentru lucrări la uzina hidraulică în vedere îmbunătățirii apei potabile a orașului. Pentru răscumpărarea uzinelor electrice ar fi nevoie de 30 milioane pentru ca primăria să intre definitiv în posesia lor.

Tot din împrumutul acesta s-ar în-

ființa un abator comunal modern și instalații frigorifere pentru conservarea carnei și o fabrică de ghiată artificială. Aceste întreprinderi ar crește sumă de 8 milioane și după înfăptuirea lor Aradul ar putea exporta în străinătate carne conservată.

Deasemenea ar fi reparate clădirile Teatrului orașenesc și a Palatului Cultural, care au nevoie de mari reparații.

Consiliul comunal a acceptat în principiu necesitatea împrumutului. Rămâne acum ca primăria să facă licitația pentru ca să se informeze asupra condițiilor în care s-ar efectua acest mare împrumut.

Din Capitală, de la
Expoziția Dnei E. Latincă-Bodea.

In sala „Mozart” a fost acum căzută vîrtejul, vernisagul expoziției Dnei E. Latincă-Bodea, bine cunoscută publicului arădean, așa că a face o cronică artistică a expoziției și cu mulți mai ușoară.

Tablourile expuse ne fac dovedită unei temeinice pregătiri tehnice, care să se manifeste în plină maturitate. Poartă retele admirabile, flori, natură moartă și mai ales tablourile care reprezintă marea, sunt admirabile. Dintre portretele noastre nu putem să nu remarcăm No. 46, unui cunoscut personajului bucureștean în lumea artelor, ca și No. 86 „Cap de studiu” — un cap într-adevăr caracteristic — reșinut de Principesa Beaufort și reușitul autoportret.

Dintre peisajele cele mai reușite remarcăm No. 41 „Marea liniștită” No. 5 „Apus de soare la mare” și No. 74 „Marea înfurieră” care sunt redate fideli și cu multă expresivitate, ca și obiectele sărănești și nature moartă.

Un admirabil cap de figură, cu ochi pufoși, cu dinții de o albaștră strălucitoare și cu părul ca el corbului, reprezentă No. 2. Nu neglijază nici acu-retele și nici pastelul.

Intențional am lăsat la urmă, parte — poate — cea mai frumoasă, a exponației. Tablourile cu flori, care sunt în atât de reușite, încât nu fac nici o remarcă, pentru că spunând că unul este mai frumos ca celalalt, aş ignora sufletul artistei care a pus în fiecare tablou o participare din sufletul său gingăș.

A. Miljean

ori „Enciclopedie” serioasă se găsesc informații precise despre francmasonerie, iar cine voiește să știe mai mult decât astăzi acolo, găsește în limbi străine detalii suficiente în diverse lucrări scrise cu privire la organizația francmasonă. De aceea este mai mult decât imprudentă risipa unor calificative drastice și osândirea anticipată a unei grupări de oameni, fără să-i cunoști nici pe ei, nici organizația din care fac parte.

B. Păcuraru.

Războiul viitor.

Atacul cu gaze.

— Viziune din 1940. —

care nu se bucură orice muritor. Aici primii informații că ceața nu e altceva decât un gaz ușor și inotensiv, care apără întrucâtva orașul de alacul avioanelor. În sălii spațioase ale observatorului foșii ofițerii stăteau împietriști înaintea aparatelor de semnalare. Într-o sală îmi bătu la ochi un aparat ciudat, plin de suruburi și manivele, din care se desprinde un instrument în forma lentilelor de proiecție (dar o ediție mai gigantică). Aparatul era plasat sub cupola rotondoare a observatorului și era mânuit — în cazuri extreme — de în-suși colonelul. Dar iată că uriașele recepțoare din săli, redau fidel sbârnătilor sonor, al elicilor de avioane înamicice, cari se apropiau vertiginos spre noi. Nu le puteau zări însă din cauza negurei dese Nervositatea observatorilor trece și asupra mea, când deodată distinge în ceață forma gigantică a unei avioane, ce plană foarte jos, apoi numai decât se desprinde din el un corp negru, uriaș, care căzu la pământ cu un suzerat ascuțit. A fost prima bombă de gaz. Efectul exploziei a fost îngrozitor. Membri de oameni, înlestine,

cranii, bucăți de carne sbarau în toate părțile. Apoi în locul unde a căzut proiectul diabolic, a început să se degajă un gaz nou de coloare galbenă verzui necunoscut până acum în tehnica militară. După primul proiect au urmat altele și altele cu același efect. Clădirile se năruiau rând pe rând în parțile focului, care prefăcea vetele fericești în mormane de cenușe. Din lămpi colorate de semnalizare isbuțneau în găuri scurte. Când atacul își ajunsese pe geul colonelul care supraveghează paratul ciudat din sală cea mare, în vîrti deodată încet, încet de o manevrelă. Imediat din lentila telescopului sănii o rază verde strălucitoare, către fulgerător negru groasă și se opri o clipă pe corpul lucitor al unei aeronave, care căzu trăsnită la pământ, ind urmată de altele. Efectul intervenției noastre se văzu în curând toate celelalte avioane să se retragă.

A doua zi mulțimea curioasă se dunase prin părțile unde dezastrul fost mai mare, comentând gălăgoasă evenimentele de eri: Sgomotul vocilei rărilor a fost curmată însă de sgomotul

..... Ziarele anunță cu litere chilotice: „S-a declarat răsboiul; panică generală între locuitori; mobilizare generală; centralizarea trupelor la granițe, etc.”

Au trecut două zile de când s-a declarat răsboiul și nici o nouă. Căteva aeronave circulau deasupra clădirilor, îci, coleau trupe de soldați patrulează pe străzi. Populația părea că se liniștește, când ziarele au anunțat din nou: „S-au intrerupt legăturile telegrafice cu trupele dela granițe.” Vesta aceasta se răspândi între locuitori cu iușeala fulgerului. Așteptam cu înfigurare desfășurarea evenimentelor.

Era o dimineață senină de luni. Rar câte un om circula cu pași grebiți pe străzi. Dar am observat ceva care mi-a înfărit siguranța în apropierea unui atac. Soldații cari făceau pa-

Conferințele Despărțământului „Astra” la Palatul Cultural.

Duminică 18 Dec. c. ora 5 d. m. a vorbit dl prof. univ. M. Botez despre *Educația integrală*.

Conferențiarul plecând dela educația fizică, tratată într-o conferință anterioră, arată că educația nu se poate mărgini numai la aceea a trupului, ci trebuie privită sub diferite aspecte, intelectual, moral, emoțional, etc. Ea trebuie deci să fie completă, privind pe om în întregimea lui. S-a văzut la educația fizică, cum la punerea ei în practică trebuie să plecăm dela individ, cu alle cuvinte să cunoaștem elementul pe care-l educăm. A educa înseamnă deci a crește pe cineva în conformitate cu felul său de-a fi. Drumul pe care-l vom urma în opera educativă e în funcție de structura psihico-fizică a celui educat, de însușirile pe care le-a moștenit dela părinți, de întreg corteziul de predispoziții înăscute pe care nu le păiem nesocoti. A fine seamă de aceste predispoziții iață roulul educației fizice, morale, psihico-intelectuale și emoționale deopotrivă, deci roulul educației integrale.

Cine face această educație? Precum la cea fizică primul educator e mama, astfel și la cea integrală primele baze se pun de mamă sau în sens mai larg de familie, urmând a fi continuă apoi în școală și mai târziu în armată. Dar educația nu se termină aici, căci ea nu e legată de un anumit timp. Mai vârstos ea trebuie continuată și dupăce individul a intrat în viață publică. Astfel educația integrală mai cuprinde în sine și pe acea profesională, pe care trebuie să o ducă la înăpînirea toții acel cări

pot avea oameni sub conducerea lor. Problema educației e deci cu mult mai vastă decum s-ar crede la prima vedere. Căci ea nu înseamnă numai a instrui, ci a forma pe om, a statoveni în ființă sa deprinderi, care să facă că se poate mai ușor colectivității.

De aici rezultă totă greșeala sistemului educativ la noi, care se mărginește la împărlășirea unei cantități de cunoștință, o educație pur formalistă, încheială cu liberarea certificatelor, care nu spun nimic privitor la capacitatea individuală a celui educat.

După răsboi problema educației integrale s'a pus tot mai stâruitar. S'a accentuat tot mai pronunțat că rolul de educator nu poate fi numai chemarea unora ci a tuturor. Totă lumea trebuie să se preocupe de această problemă. Cei pregătiți au datoria să trezească interes în cei mulți pentru problemele de educație.

Dar atâtă nu este de ajuns. Trebuie pe lângă cultivarea sămânței să pregătim ogorul. Să cunoaștem și să formăm terenul unde individul crescut de noi va avea să trăiască, stabilind o concordanță între cel educat și terenul viitoarei sale activități. Cea mai mare pacoste a vremilor actuale e tocmai faptul, că mulți ajung să munclască într-un lăram impropriu capacitatea lor. De aici lipsa oamenilor care să corăspundă epocii actuale. Căci dacă se găsesc și de aceia cari sunt la locul lor, acestea sunt cazuri izolate, datorile înfămplării și nici decum rezultatul unei îndrumări raționale, bazată pe o conștientă selecție a valorilor.

Aradul vrea să știe, cari sunt acei români a-rădani, cari și-au trecut la recensământ copiii unguri?

Li provocăm să se justifice, mai înainte de a-i da noi în vîltag.

Sâmbătă 24 Ianuarie va fiinea o conferință la Palatul Cultural despre: *FAPTE DIN EPOCA UNIRII PRINCIPATELOR*, d. prof. univ. Gh. Bogdan-Duică.

GAZETELE MINORITARE, au anunțat că dl prof. M. Botez, dela institutul antirablic din Cluj, a sosit în localitate pentru a studia înființarea unui institut antirablic în Arad. Inexact. Dsa a venit pentru a fiinea o conferință la Palatul Cultural.

SERVICIUL TECHNIC AL PRIMĂRIEI, ESTE RUGAT A RĂSPUNDE, DACĂ CELE SCRISE DE PRESA MINORITARĂ REFERITOR LA NOUL BULEVARD DESCHIS SPRE GARĂ, SUNT ADEVĂRATE SAU NU.

IN FINE. Delegația permanentă a municipiului, în ședința de Miercuri s'a ocupat cu toată stăruința de probleme imbuñătățirii apei de beut. Dl. Ig. Tripa, directorul uzinelor a fost însărcinat să studieze problema și să pregătească devizele necesare.

Cu numărul viitor punem la dispoziția abonaților noștri o rubrică a „evenimentelor familiare”: logodne, cununii, nașteri și morți. Publicăm GRATUIT unul din evenimentele acestea din familiile abonaților noștri.

Sâmbătă 24 Ian. seara la orele 9, va da în localul Căminului Industrialilor un concert baritonul URSULESCU, dela Conservatorul din Cluj.

Cetățeni,

Nu ajunge să maximaleze Primăria prețurile diferitelor alimente. E necesar să se și controleze respectarea acestor prețuri maximalizate. Organele oficiale o fac, dar nu-i nebun vânzătorul să-și descorepe hoția în fața lor.

Faceți-vă deci, voi, datoria!

Denunțați pe hoți, căci altfel sunteți părăsiți lor, contra voastră.

Vă comunicăm mai jos, cari sunt prețurile oficiale:

Prețul maximal al alimentelor.	
Pâine neagră . . . Lei 4—	per kgr.
" semineagră " 650	" "
" albă . . . " 750	" "
Cornuri	1—
Carne de vită cal I	58.— per kgr.
" II	20—22 "
" bival . . I	14— "
" II	12— "
" vilă . . I	26— "
" II	24— "
" oaie . . I	24— "
" porc	38—42 "
Lapte transp. la dom. . .	8—9 litru

Prețurile cerealelor pe piață din Arad în ultimele zile.

Grâu . . .	Lei 310—320, per 100 kgr.
Orz	280—300, "
Ovăz	260—280, "
Porumb	220—240, "

Prețul vitelor.

O păreche de cai	Lei 10—15000.—
" boi	20—25000.—
" porci	2—3000.—
Una vacă	6—9000.—

Fotografi pentru carnete de identitate, se pregătesc astăzi

și imediat la Foto „LUX” FOTOGRAF ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 29, casa Banca Centrală. Nr 103-1-3. — Prăvălia nouă —

INFORMAȚIUNI.

ZIUA ISTORICA DE 24 DECEMBRIE 1859. (Unirea principatelor) se va sărbători în acest an cu tot fastul.

La ora 11 va avea loc Te Deum în catedrala ortodoxă și în bisericile tuturor celorlalte confesiuni. Înainte de acest Te Deum se sărbătorește totate sărbătoarele. Serbarea dela liceu „Moise Nicoară” va avea loc în sala festivă a liceului la ora 9 și jum. a. i. Părinții elevilor și prietenii liceului sunt invitați să participe.

După masă la ora 5 iunie, se va sărbătora la Palatul Cultural serbarea comemorativă, în cadrul căreia dl. prof. univ. Gh. Bogdan-Duică va vorbi despre „Faptele din epoca Unirii Principatelor.”

Intrarea liberă.

Comitetul școlar al liceului Moise Nicoară invită membrii. Adunarea generală care se va juca la Dumineacă 1 Februarie 1931 în sala fizică a liceului.

Ordinea de zi:

1. Darea de seamă despre activitatea comitetului în cursul anului 1930.
2. Aprobarea gestiunii exercițiilor 1930.
3. Aprobarea bugetului de venit și cheltuieli ale anului financiar 1931.
4. Propunerii.

Dacă la această adunare nu se înfrunță cel puțin $\frac{1}{2}$ din numărul total membrilor, adunarea se amâna până la Dumineacă 8 Februarie, când se va juca cu orice număr de membri prezenti (Art. 16, elin. 6. din Regl. pt. funcționari Comit. școl).

Examenele particulare la liceu „Moise Nicoară” din Arad încep luni 26 Ianuarie c. Taxele se achită înainte de începerea examenelor. Orarul este fixat la liceu.

Reportajul nostru despre sărbătoarea Hramului bisericii din cetate din lipsă de spațiu, îl vom publica în numărul viitor al ziarului.

Balul Rgt. 93 Infanterie. Seria balelor românești, începută prin cel de la R. F. R., își va avea continuarea în „balul mascat și ne-mascat (costumat)”, ce va da Rgt. 93 Infanterie Dumineacă 1 Februarie 1931, orele 21,30 în stația loanei Restaurantul „Central”.

Față de această serată se manifestă cel mai viu interes, atât în cercurile militare, cât și în cele civile românești.

Se va alerga cu această ocazie pe „regină a balului”, iar în pauza mese se va organiza un joc de „tombola” cu obiecte frumoase și valoroase.

În afara de această sumedenie de surorize vor avea darul să distragă participanții.

Serata se dă în beneficiul muzicii Regimentului 93 Infanterie.

No. G. 5240/1929.

PUBLICAȚIUNE DE LICITITIE.

In baza execuției de escontentare efectuate în ziua de 27 Februarie 1929 pe baza decisului Judecătoriei mixte Arad cu N. 167/1929 obiectele sechestrante în proces verbal de execuție Nr. G. 5240/1929 sunt anumite: 2 sifoneri, 1 divan, 1 masă, 1 roloj și alte obiecte în suma de Lei 163000, cuprinse în vavorul Cassei Agricole și Păstrare Arad Cenadana S. A. din Arad reprezentată prin Dr. Ioan Köpf și Dr. S. Issekutz avocați în Arad — contra următorilor pentru suma de 6000 lei capital și interese de 12%, dela 24 Decembrie 1929 precum și spesele stăverite până în prezent se vor vinde la licitație publică în Arad Strada Coșbuc No. 30 în ziua de 9 Februarie 1931 la ora 12 $\frac{1}{2}$ d. m.

Aceasta licitație se va ține și în favoarea lor Edmund Szediak, Dr. Graur Victor, Alex Goldschmidt, Albert Hasz, Merkler și Wiener, Livius Dubleu, Ing. Eugen Erdős.

Arad, la 8 Ianuarie 1931.

Sef portărilor: No. 104 1-1 (ss) 1 Ciupiglig.

IN ATENȚIUNEA SCHIMBĂȘILOR!

In zilele de 16 și 17 Ianuarie a.c. au avut loc două ședințe ale consiliului comunal, la ordinea zilei fiind cesei foarte importante pentru gospodăria orașului.

Prima cestiune a fost alegerea unui inginer pentru serviciul Municipiului și al Uzinelor Comunale. S'a propus numirea dlui ing. Eugen řincai, inginer-set al Uzinelor din Câmpulung, care și-a terminat studiile în Franța.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Dl. ing. Mureșan dela serviciul tehnic al primăriei a propus o serie de deschideri de străzi, care sunt absolut necesare în cartierele orașului ca Bulevardul Uzinelor Comunale, str. Brătianu No. 21, str. 15 Martie a.c. și în anul acesta să fie realizată o stradă nouă între străzile 15 Martie și 1 Decembrie. Acestea vor fi realizate în cartierele orașului ca Bulevardul Uzinelor Comunale, str. Brătianu No. 21, str. 15 Martie a.c. și în anul acesta să fie realizată o stradă nouă între străzile 15 Martie și 1 Decembrie.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar. Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire în mod provizoriu deocamdată, noui inginer primind o leașă de 15 mii lunar.

Consiliul a aprobat această numire